

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมนุษย์ ต่างมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอย่างใกล้ชิด เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยประโยชน์ให้มนุษย์ได้รับปัจจัยสี่ ซึ่งได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย แต่ในขณะเดียวกันการกระทำของมนุษย์ ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากความจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากร มีผลทำให้เกิดการแก่งแย่งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ ยิ่งไปกว่านั้นมนุษย์ยังได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฟุ่มเฟือยและไม่มีแผนการจัดการ โดยมุ่งหวังผลกำไรสูงสุดแต่เพียงอย่างเดียว จึงมีผลทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมและการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือการแพร่กระจายของภาวะมลพิษจากขบวนการใช้ทรัพยากรธรรมชาตินั้นๆด้วย สำหรับประเทศไทยนั้นซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ได้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยขาดความระมัดระวังและคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เพียงพอมาโดยตลอด ส่งผลให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและ การแพร่กระจายของปัญหามลพิษ ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นและมีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเห็นได้ชัดในปัจจุบัน เช่น พื้นที่ป่าไม้ถูกบุกรุกทำลายจนมีสัดส่วนไม่เหมาะสมกับการรักษาสภาพความสมดุลของระบบนิเวศ หรือภาวะน้ำเน่าเสียในแม่น้ำสายหลัก ทั้งแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำบางปะกง หรือภาวะอากาศเสียในเขต กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และเมืองหลัก อันเนื่องมาจากควันพิษรถยนต์ การเกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก หรือภาวะโลกร้อน (จินตนา ทวีมา, 2544)

จาสถานการณ์ภาวะโลกร้อนที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบอีกประการหนึ่งที่ได้ชัดเจน คือ การเกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้งขึ้นในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะวาตภัยที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงทั่วโลก ตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ. 2541 เกิดพายุเฮอริเคนมิคซ์ ทำให้ประชาชนในประเทศแถบอเมริกากลาง เสียชีวิตกว่า 75,000 คน หรือการเกิดพายุเฮอริเคนแคทริน่า ที่พัดกระหน่ำชายฝั่งของมลรัฐหลุยเซียน่า ประเทศสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้ผู้คนสูญหาย ล้มตาย และไร้ที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมากอย่างไม่เคยประสบมาก่อน สำหรับในประเทศไทยเอง ได้ประสบกับวาตภัยและอุทกภัยที่ส่งผลเสียหายอย่าง

รุนแรงขึ้นทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินหลายครั้ง ตัวอย่างเช่น เหตุการณ์น้ำท่วมและโคลนถล่มที่บ้านน้ำก้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ และที่บ้านแม่ระมาด จังหวัดตาก หรือเหตุการณ์ฝนตกหนักติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน จนทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมหนักใน 47 จังหวัดของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2549 และในปี พ.ศ. 2553 ประเทศไทยได้ประสบเหตุอุทกภัย เป็นเหตุการณ์การเกิดน้ำท่วมในประเทศไทยที่หนักที่สุดในรอบหลายสิบปี เนื่องจากมีฝนตกหนักในหลายพื้นที่ ในช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างหนักทั้งชีวิตและทรัพย์สินในหลายพื้นที่ ซึ่งภาวะเหตุการณ์เหล่านี้ส่งผลให้รัฐบาลในหลายประเทศ ต้องปรับเปลี่ยนงบประมาณประเทศไปกับการฟื้นฟูบูรณะบ้านเมือง ส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอีกด้วย (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2553)

จากสาเหตุของวิกฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นนั้น สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการบริโภคความต้องการสินค้าและการบริการอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี โดยวิถีชีวิตที่มีการบริโภคสิ้นเปลืองเหล่านี้ มีส่วนในการสนับสนุนการปลดปล่อยแก๊สเรือนกระจกออกสู่บรรยากาศในปริมาณมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับแนวคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ให้รู้เท่าทันถึงกลไกการเปลี่ยนแปลงของสภาพบรรยากาศโลก ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตโดยอาศัยพื้นฐานความเข้าใจ คู่แนวคิดการดำรงชีวิตในทางสายกลาง ไปพร้อมกับความเจริญของยุคสมัยโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2552) นอกจากนี้ในส่วนของภาครัฐบาลและภาคเอกชนได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและมีนโยบายให้ประชาชนทุกคนร่วมใจกันประหยัดพลังงานและร่วมกันปลูกต้นไม้ รวมถึงยึดแนวทางการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ชี้ให้เห็นถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเน้นความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้อง มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรจากผลกระทบใดๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังเพื่อการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืนตลอดไป (งานเผยแพร่วิชาการสถาบันวิจัยสถานะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม

กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการอย่างเหมาะสมส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง หลากหลายรูปแบบ ในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เน้นกระบวนการที่นักเรียนเป็นผู้คิด ลงมือปฏิบัติ ศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบด้วยกิจกรรมหลากหลาย ทั้งการทำกิจกรรมภาคสนาม การสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลองในห้องปฏิบัติการ การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ การทำโครงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การศึกษาแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะ ประสบการณ์เดิม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมต่างถิ่นที่นักเรียนได้รับรู้มาแล้วก่อนเข้าสู่ห้องเรียน การเรียนรู้ของนักเรียนจะเกิดขึ้นระหว่างที่นักเรียนมีส่วนร่วมโดยตรงในการทำกิจกรรมการเรียนรู้เหล่านั้น จึงจะมีความสามารถในการสืบเสาะหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ได้พัฒนาความคิดขั้นสูง (กรมวิชาการ, 2545)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการศึกษาต่ออาชีวศึกษาและการศึกษาดลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และในปีการศึกษา 2549 รัฐบาลได้ประกาศให้เป็น “ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน” เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมมือกันจัดการศึกษาของชาติจึงได้น้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษานำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1 ได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยนำหลักการจุดเน้นและนโยบายต่างๆมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้อ เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพและมีคุณภาพตามที่หลักสูตรต้องการ การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนชุมชนหม่มนวิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี เขต 1 เท่าที่มีการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนที่ผ่านมา ครูไม่ได้ให้ความสำคัญและเอาใจใส่ในการจัดกิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมชุมนุม กลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม หรือ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ส่วนใหญ่โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้ผ่านจุดประสงค์เท่านั้น ส่วนสำคัญของครูที่จะต้องดำเนินการใช้แต่ทำหน้าที่สอนเฉพาะรายวิชา 8 กลุ่มสาระเท่านั้น ครูบางคนยังมีความเข้าใจว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนแต่อย่างใด ไม่มีการวัดผล ประเมินผล เพราะหลักสูตรกำหนดไว้ให้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น ครูบางคนจึงปล่อยให้นักเรียน ปฏิบัติกิจกรรมเพียงลำพัง ไม่สนใจว่าผลจะออกมาอย่างไร ความเป็นจริงหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนดก็เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพและความสามารถด้านต่างๆที่ผู้เรียนมีอยู่ให้มากที่สุด ซึ่งมีผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองไปตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของ ตนตามศักยภาพ การพัฒนาเยาวชนในวันนี้ให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์และมีคุณภาพในทุกด้าน การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการเรียน การสอนของครู ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด หลักปฏิบัติที่เป็นวิถีการดำเนินชีวิตสำหรับ คนทุกกลุ่ม ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นคนในชนบท คนในเมือง ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด หรืออยู่ใน สถานะใด และไม่ใช่เรื่องของภาคเกษตรเท่านั้น แต่เป็นการดำเนินชีวิตของทุกคนเพื่อให้ชีวิตเกิด ประโยชน์และมีความสุขทั้งต่อตนเองและผู้อื่น รวมไปถึงสังคม ประเทศชาติและโลก ถ้าเราเอา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการคิด การพูด และการทำงาน ชีวิตจะมีความสุข และพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทำให้เราสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ได้อย่าง พอประมาทกับอัตราภาพของตัวเองและสถานการณ์รอบด้าน โดยใช้สติปัญญาพิจารณาแยกแยะ เหตุผลในการตัดสินใจ ต้องไม่ทำให้ตัวเองหรือสังคมเดือดร้อนจากการกระทำของเรา ต้องคิดให้ รอบคอบ ซึ่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงพระราชทานไว้ ให้คนไทยยึดเป็นแนวปฏิบัตินี้ บอกให้เรารักษาความสุขและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชีวิตใน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวัตถุ หรือด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านวัฒนธรรมการใช้ เทคโนโลยีใหม่ๆควรนำมาต่อยอดจากภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเสริมสิ่งที่เป็นไทย เป็นของท้องถิ่น ถ้าทำอย่างนี้เราก็เข้มแข็ง ชุมชนก็เข้มแข็ง ประเทศชาติก็เข้มแข็ง การจะใช้ชีวิต พอเพียงสามารถเริ่มต้นจากพิจารณาการใช้ชีวิตของเราในวันนี้ ว่ามีความสุขหรือขาดสมดุลใน ด้านไหนบ้างไหม แล้วค่อย ๆ ปรับสมดุลไปจะทำให้ชีวิตเรามีความสุขขึ้น นี่คือการใช้ชีวิตตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณิ เขต 1, 2549)

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรของสถานศึกษากำหนดหลักการปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงชั้นที่ 2 จะพบว่ายังคงเป็นเรื่องของการฝึกฝนทักษะ การปฏิบัติตนตาม หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมิได้เน้นทฤษฎีหรือหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ผู้สอน

ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ ซีดี-รอม รวมทั้งสภาพจริงที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลุ่มลึกขึ้นกว่าช่วงชั้นที่ 1 ทั้งในเรื่องพัฒนาตนเอง โดยใช้คุณธรรมนำความรู้ในการดำเนินชีวิต การกระทำของบุคคลต่างๆ ในสังคมที่ปฏิบัติตามหลักแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจาก เรื่องการประกอบอาชีพ การมีจิตสาธารณะ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความขยันหมั่นเพียร ฯลฯ เพื่อให้เห็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ และปฏิบัติตามตามบทบาทที่เหมาะสม รวมทั้งสภาพปัญหาของสังคมไทย เช่น ปัญหาสุขภาพ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาของการอยู่ร่วมกันในสังคม ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการรับวัฒนธรรมตะวันตกที่ไม่เหมาะสมกับสังคมไทย เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเตรียมตัวผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งเป็นเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 9 - 12 ปี ให้ได้ความรู้และความเข้าใจ ที่ถูกต้องในการพัฒนาตนเองท่ามกลางกระแสสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (ระวีวรรณ ภาคพรต, 2550)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้โครงงานประเภทสำรวจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ค้นหาความสามารถ ความถนัด ตามความสนใจของตนเอง รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ มีทักษะการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีทักษะในการตัดสินใจ มีคุณธรรมในการดำรงชีวิต สร้างทางเลือกหลากหลาย การตัดสินใจ และทัศนคติของผู้เรียนไปพร้อม ๆ กันตามศักยภาพของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันได้แก่ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ภายใต้งู้อใจคุณธรรมและเงื่อนไขความรู้ ไปใช้จริงในการดำรงชีวิตประจำวันได้ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถ ความถนัด สร้างการเรียนรู้ของนักเรียนตามศักยภาพได้ดี ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการใช้เหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความอยากรู้อยากเห็น อยากร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ สามารถเข้าใจ เหตุการณ์และความเป็นไปของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีทักษะกระบวนการสำคัญในการ ค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2 เพื่อศึกษาความรู้ความสามารถในการจัดทำโครงการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2 เพื่อศึกษาความสามารถในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนหม่มนันทวิทยา สรรค์ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครราชสีมา เขต 1 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 25 คน

3.2 สิ่งที่ต้องการศึกษา (ตัวแปร) ได้แก่

3.2.1 ความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.2 ความรู้ความสามารถในการจัดทำโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.2.3 ความสามารถในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนหม่มนันทวิทยา สรรค์ พ.ศ. 2549

3.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยในครั้งดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ใช้เวลา 20 ชั่วโมง จำนวน 10 แผนการจัดการเรียนรู้ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้โครงการ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานประเภทสำรวจ ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-10 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

4.2 ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้โครงงาน หมายถึง 1) ความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ความสามารถในการจัดทำโครงงาน 3) ความสามารถในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4.3 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของบุคคล ใน 3 หลักการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้ 2 เงื่อนไข คือ คุณธรรมและความรู้ ในการสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้น มีหลักการสำคัญดังนี้

4.3.1 ความพอประมาณ หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด ด้วยความพอดีไม่มากไม่น้อยจนเกินไป และไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

4.3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์และมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

4.3.3 ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การกระทำและการปฏิบัติตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่จะเกิดขึ้น โดยในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4.3.4 มีความรู้ หมายถึง ความรอบรู้ในการนำวิชาการต่างๆ เช่น ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และสาขาอื่นๆมาพิจารณาเชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติเพื่อประโยชน์ต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.3.5 มีคุณธรรม หมายถึง ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความรับผิดชอบ ความสามัคคี โดยใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

4.4 ความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงให้เห็นถึงแนวความคิดในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้หลักคุณธรรมและความรู้เป็นเงื่อนไขในการสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้น โดยวัดได้จากคะแนนของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.5 ความรู้ความสามารถในการจัดทำโครงงาน หมายถึง หมายถึง ระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมโครงงานของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินโครงงานซึ่งมีเกณฑ์สรุปการประเมินระดับคุณภาพโครงงาน 4 ระดับ คือ ปรับปรุง พอใช้ ดี และดีมาก

4.6 ความสามารถในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน หมายถึง พฤติกรรมและวิธีคิดของนักเรียนที่แสดงให้เห็นถึงแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหา

สิ่งแวดล้อมและแนวทางการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนหลักความพอเพียง โดยวัดได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 นักเรียนมีความเข้าใจมีความตระหนักเห็นความสำคัญ และสามารถนำหลักปรัชญาไปใช้เป็นประโยชน์ในด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต

5.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางสำหรับครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง